

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101524

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-11-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тимченко Марина Юріївна

2. Maryna Y. Tymchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 015

Назва наукової спеціальності: Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія і методика професійної освіти

Дата захисту: 25-01-2024

Спеціальність за освітою: Дизайн

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 3432

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35

Тема дисертації:

1. Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін
2. Formation of Creative Abilities of Future Designers through Artistic-Project Activity in the Study of Professional Disciplines

Реферат:

1. Унаслідок осмислення та аналізу нормативних освітянських документів, наукових джерел доведено та обґрунтовано важливість художньо-практичної діяльності в процесі формування творчих здібностей майбутнього дизайнера. Підтверджено, що формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів у процесі фахової підготовки забезпечує реалізацію можливостей здобувача дизайнерської освіти як високопрофесійної особистості, здатної творчо думати, що дозволяє знайти нетрадиційні шляхи розв'язання проблем, та, своєю чергою, збільшує ефективність роботи й підвищує продуктивність; формування в здобувачів творчих здібностей, що сприяють самовираженню та висловленню індивідуальності через створення власних виробів та об'єктів художньої творчості; активізацію пізнавальної діяльності та самостійності; розвиток інтелекту майбутнього дизайнера, його критичного мислення, визначення ним власної комунікації; комунікативних умінь, тобто сприяє створенню підґрунтя для набуття фахових

компетенцій, здатності до подальшої продуктивної творчої діяльності. Унаслідок теоретичного аналізу проблеми формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів у процесі вивчення фахових дисциплін було виділено пріоритетні методологічні підходи: особистісно-орієнтований, творчий, синергетичний та діяльнісний; принцип відкритості до експерименту, вільного вибору творчих проєктів, співпраці та колективної творчості, відчуття свободи та інноваційності, інстинкту та емпатії, творчого відступу, інтегративності освітнього процесу. У межах дослідження розроблено та представлено структуру творчих здібностей майбутніх дизайнерів. Вона є багатофункціональною інтегрованою здатністю особистості та сукупністю структурних (мотиваційно-потребового, когнітивного, контекстуального, практичного) компонентів. На основі визначених критеріїв (мотиваційно-ціннісного, креативного, візуально-творчого, оцінювально-результативного) і відповідних їм показників виокремлено три рівні сформованості творчих здібностей майбутніх дизайнерів (репродуктивний, реконструктивний, творчий). Запропоновано етапи впровадження моделі формування творчих здібностей засобами художньо-проєктної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін, а саме теоретико-підготовчий, діялісно-тренувальний та аналітико-творчий. Доведено необхідність переосмислення змісту та пошуку ефективних форм організації освітнього процесу в межах фахової підготовки, використання освітнього потенціалу художньо-проєктної діяльності, організації цілісної системи впливів освітнього середовища закладу вищої освіти на майбутнього дизайнера в процесі формування в нього творчих здібностей. Експериментальна частина роботи проводилася відповідно до розробленої програми дослідження, яка складалася з чотирьох етапів: діагностувальний, констатувальний, формувальний та узагальнювальний. Етапи формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проєктної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін передбачали проведення лекційних і семінарських занять, позааудиторної роботи, науково-дослідницької діяльності майбутніх дизайнерів, індивідуальної та самостійної роботи майбутніх дизайнерів. Під час основного етапу було розроблено та впроваджено методичні рекомендації «Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів у процесі вивчення фахових дисциплін», апробовано навчально-методичні матеріали: здобувачі розробляли та виконували технічні завдання в рамках своєї дизайнерської творчості. Підсумковий етап (узагальнювальний) реалізації розробленої моделі передбачав здійснення поточного і підсумкового контролю в процесі фахової підготовки. Визначено кількісні та якісні показники сформованості творчих здібностей майбутніх дизайнерів у процесі фахової підготовки. Результати порівняльного аналізу засвідчили переваги інноваційної підготовки в експериментальних групах над контрольними. Дані статистики доводять достовірність висновків щодо результативності формувального експерименту.

2. The dissertation is devoted to the theoretical and experimental study of the problem of forming creative abilities of future designers through artistic and project activities in the process of studying professional disciplines. As a result of reflection and analysis of normative educational documents and scientific sources, the importance of artistic-practical activities in the process of forming the creative abilities of future designers has been substantiated and proven. It has been confirmed that the development of creative abilities in future designers during their professional training enables them to realize their potential as highly professional individuals capable of thinking creatively, finding unconventional solutions to problems, and thus increasing work efficiency and productivity. Additionally, the formation of creative abilities in students encourages self-expression and the expression of their individuality through creating their own works of art and design objects. It fosters an active cognitive process and promotes independence. The process of developing creative abilities also contributes to the intellectual growth of future designers, enhancing their critical thinking and defining their own communication style. It nurtures communicative skills, laying the groundwork for acquiring professional competencies and fostering the capacity for further productive creative activities. As a result of the theoretical analysis of the problem of forming the creative abilities of future designers in the process of studying professional disciplines, we have identified priority methodological approaches: person-centered, competency-based, culturological, and activity-based approaches. These approaches are supported by didactic principles such as humanization, systematicity and consistency, individualization, linking learning to real-life contexts, and the integrative nature of the educational process. Within the scope of the research, we have developed and presented the structure of

creative abilities of future designers. This structure is a multifunctional integrated capacity of an individual, comprising various structural components: motivational-needs, cognitive, contextual, and practical components. Based on the defined criteria (motivational-value, creative, visual-creative, evaluative-resultant) and their corresponding indicators, three levels of formation of creative abilities of future designers have been distinguished (receptive, reproductive, constructive). The proposed model for the development of creative abilities through artistic and project activities in the process of studying professional disciplines involves the following implementation stages: theoretical and preparatory, activity and training, analytical and creative. The stages for implementing the model of forming creative abilities through artistic-project activity in the process of studying professional disciplines are proposed, namely the theoretical-preparatory stage, activity-training stage, and analytical-creative stage. The necessity of rethinking the content and exploring effective forms of organizing the educational process within professional training is substantiated. It emphasizes the utilization of the educational potential of artistic-project activity and the establishment of a comprehensive system of influences from the educational environment of higher education institutions on future designers to foster their creative abilities. The experimental part of the study was conducted in accordance with the developed research program, which consisted of four stages: diagnostic, exploratory, formative, and summative. The stages of fostering the creative abilities of future designers through artistic and project activities during the study of professional disciplines involved conducting lectures, seminars, extracurricular activities, and engaging students in scientific research. The main phase included the development and implementation of the program "Methodological Recommendations for Fostering the Creative Abilities of Future Designers through the Study of Professional Disciplines." Educational and methodological materials were tested, and students were assigned technical tasks within the scope of their design creativity. The concluding stage (synthesizing) of implementing the developed model involved conducting ongoing and final assessments during the professional training process. Quantitative and qualitative indicators of the formation of creative abilities of future designers during their professional training have been identified. The results of the comparative analysis demonstrated the advantages of innovative preparation in the experimental groups over the control groups. Statistical data provide evidence of the validity of the conclusions regarding the effectiveness of the formative experiment.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Тимченко, М. Ю., 2019. Художньо-проектна діяльність як провідний засіб розвитку творчих здібностей майбутніх дизайнерів. Освітні обрії. Том 48. №1. С. 70–73.
- 2. Тимченко, М. Ю., 2019. Проблема самоорганізації майбутнього дизайнера як одна з передумов успішного розвитку творчих здібностей. Нові технології навчання. №92. С.287–291.
- 3. Тимченко, М. Ю., 2019. Розвиток творчих здібностей майбутніх дизайнерів в процесі навчання як провідна передумова становлення спеціаліста. Проблеми освіти. Вип. 92. С.192–196.
- 4. Березюк, О. С., та Тимченко, М. Ю., 2019. До проблеми застосування проектної діяльності у сучасній системі вищої освіти. Українська полоністика. Вип. 16. С.93–98.
- 5. Тимченко, М. Ю., 2023. Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності та шляхи їх реалізації. Наукові інновації та передові технології. №10(24). С. 707–717.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0110U002274

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Березюк Олена Станіславівна

2. Olena S. Bereziuk

Кваліфікація: к.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6033-6935

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Житомирський державний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каплінський Василь Васильович

2. Vasyl V. Kaplinskyi

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0829-1079

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені

Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, буд. 32, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Алексеева Світлана Володимирівна
2. Tetiana V. Alieksieieva

Кваліфікація: д.пед.н., старший науковий співробітник, 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-8132-0465**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України**Код за ЄДРПОУ:** 02141221**Місцезнаходження:** вул. Богдана Хмельницького, буд. 10, Київ, 01030, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Вознюк Олександр Васильович
2. Oleksandr V. Voznyuk

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-4458-2386**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Житомирський державний університет імені Івана Франка**Код за ЄДРПОУ:** 02125208**Місцезнаходження:** вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Павленко Віта Віталіївна
2. Vita V. Pavlenko

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-8528-4054**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Житомирський державний університет імені Івана Франка**Код за ЄДРПОУ:** 02125208

Місцезнаходження: вул. В. Бердичівська, буд. 40, Житомир, Житомирський р-н., 10008, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Антонова Олена Євгеніївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Антонова Олена Євгеніївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Мирончук Наталія Миколаївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна